

การพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน DEVELOPING SECONDARY EDUCATION STUDENT'S UNDERSTANDING AND APPRECIATION OF THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENT ECONOMY THROUGH STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES

อัญญา กฤตานนท์*
ดร.น้ออน พินประดิษฐ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ในระยะก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีสมมติฐาน คือ 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 2) หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 80 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 80 ขึ้นไป 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนโนนหันวิทยายน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลอง 30 คน โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนกลุ่มควบคุมร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชุมนุมอื่นๆ ตามปกติ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” 2) แบบวัดความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) แบบวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และข้อเสนอแนะสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาผู้เรียนที่ได้ผลดี คือการจัดประสบการณ์ที่เฉพาะด้านและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

คำสำคัญ : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

Keywords : The Philosophy of Sufficient Economy, Student Development Activities

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ทุนสนับสนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2551)

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

The purposes of the present research included 1) to plan student development activities for the development of students' understanding and appreciation of the philosophy of sufficient economy, and 2) to compare the students' understanding and appreciation of the philosophy of sufficient economy before and after participating in the activities. It was hypothesized that 1) the experimental group's posttest understanding and appreciation of the philosophy of sufficient economy was higher than their pretest one, 2) after the experiment at least 80% of the students passed the prescribed passing criterion of 80% of the full marks, and 3) the experimental group's level of understanding and appreciation of the philosophy of sufficient economy was higher than the control group's. The sample group consisted of 60 lower secondary education students in Noenhan Wittayayon School in Choompae District, Khon Kaen Province who volunteered to participate in the experiment during the second semester of the 2008 school year. The students were separated into experimental and control groups of 30 students each. The experimental group was assigned to participate in the development activities while the control group was taught through conventional method. The study was of Control-Group Pretest-Posttest Design. The tools used in the study included 1) a plan for student development activities called "*rob-rue, chalad kid, damnern chivit yang pawpiang* (well-informed, think intelligently, and lead life sufficiently") 2) a test on the students' understanding of the philosophy of sufficient economy, and 3) a test on the students' appreciation of the philosophy of sufficient economy. The collected data were analyzed by arithmetic mean, percentage, standard deviation and a t-test.

The results showed that 1) the experimental group of students' posttest level of understanding and appreciation of the philosophy of sufficient economy was significantly higher than their pretest one at the .01 level of significance, and 2) the experimental group's posttest level of understanding and appreciation of the philosophy of sufficient economy was significantly higher than the control group's at the .01 level of significance. It has been suggested from the findings that to promote the students' understanding and appreciation in whatever subject the promoters should arrange activities or experiences specifically for that purpose and with the learners' full participation.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"โลกาภิวัตน์" ส่งผลให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในหลายด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสื่อสาร การศึกษา เป็นต้น แต่กระแสโลกาภิวัตน์ มิได้ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในแง่เดียว อีกแห่งหนึ่งยังทำให้เกิดความเสื่อมถอย ตกต่ำ ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกคน ด้วยเหตุนี้ตลอดรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตของคนไทย สังคมไทย เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ มีความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ดำรงอยู่อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัว และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดของการพัฒนาคน เน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์และความยั่งยืนของการพัฒนา ให้ความสำคัญต่อเรื่องความอยู่ดีมีสุขมากกว่าความมั่งคั่ง เห็นคุณค่าของการเรียนรู้และการใช้คุณธรรมนำความรู้ สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการได้น้อมนำปรัชญา-เศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการลงในการจัดการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังวิถีการคิด และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียนพัฒนาตนก้าวหน้าไปด้วยความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ปรียานุช พินุลสรวุธ (2549) กล่าวว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่เมื่อปฏิบัติแล้วส่งผลต่อชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน เป็นหลักคิดที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ในบุคคลทุกคน การพัฒนาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ในระยะแรกมีความพยายามบูรณาการหลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต่อมาจึงบูรณาการลงในสาระวิชาต่างๆ ซึ่งก็สามารถพัฒนานักเรียนได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวความคิดว่าการปลูกฝังแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ-พอเพียงที่เหมาะสมและได้ผลดี คือการจัดการกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในเนื้อหาเฉพาะที่แยกออกจากรายวิชาเรียนตามปกติ ดังนั้น จึงสนใจพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โดยใช้แผนการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการในกิจกรรมชุมนุมเชิงวิชาการ (กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาตนเองให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหาการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนควรมีลักษณะอย่างไร
2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ชุมนุม “ตามรอยพ่อหลวง” ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนโนนหันวิทยายน
2. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ในระยะก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** หมายถึง กิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบกระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง มีความหมายและมีคุณค่า ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการในส่วนของกิจกรรมนักเรียน โดยกำหนดเป็นกิจกรรมชุมนุม “ตามรอยพ่อหลวง” จัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในวันพฤหัสบดีชั่วโมงที่ 6 (ตามโครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนโนนหันวิทยายน)
2. **แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** หมายถึง แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง”
3. **ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน** หมายถึง ความสามารถทางสติปัญญาที่เกี่ยวกับการสื่อความหมาย ในลักษณะของการแปลความ ตีความ และขยายความเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจ-พอเพียง ประเมินจากคะแนนแบบวัดนักเรียนที่ได้คะแนนสูง หมายความว่า มีความรู้ความเข้าใจปรัชญา-เศรษฐกิจพอเพียงสูง ได้คะแนนน้อยหมายความว่ามีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่ำ

4. การเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากทฤษฎีไปปฏิบัติให้เกิดผลจริง ตามแนวคิดความพอเพียง 7 ประการ ของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ประเมินจากคะแนนแบบวัดนักเรียนที่ได้คะแนนสูง หมายความว่า มีการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูง ได้คะแนนน้อยหมายความว่ามีการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิจัยเชิงทดลอง โดยศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีต่อความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาค้างครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโนนหัน-วิทยายน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 635 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยการรับนักเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมตามรอยพ่อหลวง จำนวน 60 คน เพื่อสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” จำนวน 15 แผน มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และบูรณาการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย คือ การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนรู้แบบร่วมมือ วิธีสอนแบบโครงงาน และการสอนแบบการฝึกความตระหนัก มีการประเมินผลตามสภาพจริงในทุกแผนการจัดกิจกรรม

3.2 แบบวัดความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะ

สำคัญและเงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ในประเด็นหลัก คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การดำเนินชีวิตภายใต้เงื่อนไขคุณธรรมและการมีความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวังในการใช้ความรู้ โดยมีระดับมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

3.3 แบบวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริงตามแนวคิดของ ศ.ดร.ประเวศ วะสี 7 ประการ คือ 1) มีความพอเพียงทุกระดับ 2) มีความเอื้ออาทร 3) มีการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) มีการสร้างเครือข่ายชุมชนแก้ปัญหาด้วยกัน 5) มีการใช้ภูมิปัญญา ความรู้ที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา 6) มีการรักษาวินัยธรรมและรู้เท่าทันป้องกันวัฒนธรรมภายนอก 7) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมั่นคง โดยมีระดับมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้างนี้ดำเนินการในชั่วโมงกิจกรรมชุมนุมเชิงวิชาการ โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 15 แผน แบ่งเป็น 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 เรื่อง “รอบรู้” จำนวน 5 แผน ใช้เวลา 5 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 เรื่อง “ฉลาดคิด” จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 4 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 เรื่อง “ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” จำนวน 6 แผน ใช้เวลา 6 ชั่วโมง ทดสอบก่อนการทดลอง 1 ชั่วโมง ทดสอบหลังการทดลอง 1 ชั่วโมง รวมใช้เวลาดังสิ้น 17 ชั่วโมง ระยะเวลาในการศึกษาค้างคือ ปีการศึกษา 2551

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดวิธีดำเนินการดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนแบบวัดระดับความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 80 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่า t-test dependent

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่า t-test independent

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผล

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” จำนวน 15 แผน ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับร้อยละ 88.66 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.3 นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับร้อยละ 88.21 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ

1.4 นักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการค้นพบจากงานวิจัย สามารถอภิปรายผลตามสมมุติฐานของการวิจัย ได้ดังนี้

สมมุติฐาน ข้อที่ 1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” จำนวน 15 แผน ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ถิ่นไทย จันทร (2550) ที่พบว่าการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางของโรงเรียนบ้านเหล่าตามา ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้ในการบูรณาการกับผู้เรียนได้จริง จนสามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่น่าพอใจ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี และดีมาก ทั้งนี้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” สามารถพัฒนานักเรียนด้านความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นที่น่าพอใจ อภิปรายได้ว่า

1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีรูปแบบกิจกรรมที่ตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบกับในขั้นตอนของการสร้างแผนการจัดกิจกรรมนั้นนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นและรูปแบบการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน

1.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงมีการทดลองใช้ แก่ไขและตรวจสอบจนมีความเชื่อถือได้ก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

สมมุติฐาน ข้อที่ 2. หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเกณฑ์เป้าหมายที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 80 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ คือร้อยละ 80 ขึ้นไป

นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” สามารถทำคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 70.93 คะแนนหรือร้อยละ 88.66 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 64 คะแนน หรือร้อยละ 80 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวนรวม 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 และผลการวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 52.93 คะแนน หรือร้อยละ 88.21 สูงกว่า

เกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 48 คะแนน หรือร้อยละ 80 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวนรวม 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 อภิปรายได้ว่า

2.1 การจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำอย่างจริงจังภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดจากครู และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือ วารสารหรือสื่อสารมวลชนด้านต่างๆ เพื่อวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานในที่สุดทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถพัฒนาตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังที่นักเรียนเขียนบันทึกลงในแบบบันทึกข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมว่าได้รับรู้ข้อคิด ได้ค้นพบแนวทางการปฏิบัติตนแบบใหม่ๆ ที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้และเมื่อปฏิบัติแล้วได้ผลจริง เช่น การนำอาหารกลางวันจากบ้านมารับประทานที่โรงเรียน เป็นการประหยัดรายจ่าย ผู้ปกครองภาคภูมิใจ เพื่อนๆ มีความใกล้ชิดกันมากขึ้นและมีเงินออมมากขึ้น

2.2 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสร้างตามแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ คือ 1.) พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง ฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆ โดยการดำเนินกิจกรรมต้องนำไปสู่ความยั่งยืนของผล 2.) ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้อย่างรอบคอบระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น อดทน มีความเพียร มีวินัย มีสัมมาคารวะ รู้จักทำประโยชน์เพื่อสังคมร่วมดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมและสืบสานวัฒนธรรมไทย จึงส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านต่างๆ เช่น ความกล้าแสดงออก การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี เป็นต้น ตลอดจนตระหนักว่าการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ตนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น จึงมีความพยายามในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

2.3 นักเรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น มีความภาคภูมิใจกับการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติจริง สามารถสร้างเครือข่ายหรือเผยแพร่แนวความคิดจนได้รับการยอมรับจากทั้งผู้บริหาร คณะครูเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน และชุมชนของตนทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ต่อไป มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น และยิ่งตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมัคร สงพัด (2550) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีผลงาน พฤติกรรมทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

สมมุติฐาน ข้อที่ 3. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาระดับความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายได้ว่า

นักเรียนกลุ่มทดลองได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่างๆ ประกอบกับกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองและชุมชนตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดี โดยมีผลงานที่น่าพึงพอใจ ดังที่ เสนีย์ พงษ์สบาย (2549) ทำการศึกษาแล้วพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำให้นักเรียนสามารถทำคะแนนสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่ม ต้องเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์และนำเสนอผลงาน ทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจ และเต็มใจที่จะเรียนรู้จึงสามารถพัฒนาตนเองด้านความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาพร จันทร์ปือก (2550) ที่พบว่าภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 จากผลของการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง “รอบรู้ ฉลาดคิด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง” ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและกิจกรรม อันเกิดจากความต้องการ ความถนัดและความสนใจของนักเรียนเอง การดำเนินการเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนจึงประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นหากต้องการให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิผลในการพัฒนานักเรียนในด้านใดๆ ก็ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบหรือมีโอกาสในการเสนอแนะความคิดเห็น

1.2 จากการศึกษาค้นคว้า พบว่ากิจกรรมการทำโครงการเพื่อเผยแพร่แนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ครอบครัวและชุมชน เป็นงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการทำโครงการในสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และสาระการเรียนรู้การทำงานพื้นฐาน-อาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลงในการจัดการเรียนการสอนสาระวิชาต่างๆ เพื่อการพัฒนานักเรียนนั้น ควรจัดกระทำเป็นระบบทั้งโรงเรียนจะทำให้การพัฒนามีความต่อเนื่อง ลดการซ้ำซ้อน และลดภาระงานของเด็กและครูผู้สอนด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัย พบว่านักเรียนบางคนมีความรู้ความเข้าใจในหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่ปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ตามหลักทางจิตวิทยา จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของวัยรุ่นที่แสดงออกมาจะเป็นอย่างไร

นั้น ขึ้นอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นจากพื้นฐานที่เด็กได้รับ ประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น บุคคลใกล้ชิดของเด็กเป็นคนสุรุษสุราย ปัญหาครอบครัว สภาพทางอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย ไม่รอบคอบ สับสน ขาดการฝึกฝนอบรม ขาดแรงจูงใจ เป็นต้น ซึ่งมีผลผลักดันให้เด็กแสดงพฤติกรรมตามแบบอย่างที่พบเห็นในสังคม เช่น การบริโภคนิยม การเที่ยวเตร่ การหนีเรียน การใช้ยาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรเริ่มจากการสร้าง ความตระหนักให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักเรียน และควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งเพื่อน โรงเรียน ครอบครัว ชุมชนและสังคม จึงควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ได้ผลต่อไป

2.2 ผลจากการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำความเข้าใจและสนใจทั้งจากแบบวัด ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบวัดการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระยะหลัง การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เพราะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกบูรณาการลงในทุกสาระวิชา ประกอบกับนักเรียนกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนที่สนใจจะพัฒนาตนเองด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ถูกสุมให้อยู่ในกลุ่มควบคุมจึงอาจแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ดังนั้น ควรมีการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้สร้างเครือข่ายในการพัฒนาตนเองด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อขยายผลให้นักเรียนทั้งที่เป็นแม่ข่ายและลูกข่าย ได้รับการพัฒนาทั้งทักษะประสบการณ์ และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้เกิดขึ้น อย่างกว้างขวางต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: พริกหวานการพิมพ์.
- ถิ่นไทย จันทร. (2550). **การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ โรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม**. ค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2551, จาก <http://www.mkarea2.com/modules.php?name=News&file=article&sid=235>
- นภาพร จันทรป็อก. (2550). **รายงานการวิจัย เรื่อง รายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพหุนาม**. ลำปาง: โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1.
- ปริญญช พิบูลสรวุฒ. (2549). **การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**. เอกสารประกอบการบรรยายทางวิชาการ วันที่ 6 กันยายน 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมัคร สงพัฒ. **รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี งานเกษตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโนนชาตหนองช้างน้ำ อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น**. งานวิจัยของโรงเรียนโนนชาตหนองช้างน้ำ อำเภอหนองสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. ขอนแก่น: โรงเรียนโนนชาตหนองช้างน้ำ อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น
- เสนีย์ พงษ์สบาย. (2549). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบ การสอนแบบ โครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา. โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ไชย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2. ขอนแก่น: โรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา กิ่งอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น**

